

ЮРІЯ ЮРІЙОВИЧА КЕРЧІ
(03.01.1936—06.03.2015)

3 січня 2026 р. виповнилося б 90 років Керчі Юрію Юрійовичу — відомому вченому-хіміку у галузі високомолекулярних сполук, провідному фахівцю з фізикохімії та модифікації поліуретанів, доктору хімічних наук, професору, Заслуженому діячу науки і техніки України, члену-кореспонденту НАН України, провідному науковому співробітнику ІХВС НАН України. Вся трудова діяльність Керчі Юрія Юрійовича пов'язана з ІХВС НАН України.

Ю.Ю. Керча народився 3 січня 1936 р. у с. Страбичово, Мукачівського району, Закарпатської області, навчався у Страбичівській семирічній школі, а в 1953 р. закінчив Мукачівську СШ № 16 і в тому ж році вступив до хімічного факультету Ужгородського державного університету. Після закінчення вузу з 1958 до 1960 р. працював інженером-хіміком у хімічній лабораторії ґрунтоводослідної партії УжДУ. У 1960—1963 рр. Ю.Ю. Керча навчався в аспірантурі Інституту фізіології рослин АН України (м. Київ). За цей час у відділі полімерів виконав і у 1963 р. захистив

дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата та хімічних наук.

З 1963 р. Ю.Ю. Керча працював в Інституті хімії високомолекулярних сполук НАН України молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником (1966 р.), завідувачем лабораторії (1971 р.), завідувачем відділу (1975 р.), заступником директора з наукової роботи (1978 р.).

Вчене звання старшого наукового співробітника йому присвоєно у 1968 р.

У 1973 р. Ю.Ю. Керча захистив докторську дисертацію за темою «Структура та властивості поліуретанів і вплив на них дисперсних наповнювачів».

У 1990 р. Ю.Ю. Керча обраний членом-кореспондентом НАН України, а в 1993 р. — академіком Української технологічної академії.

Під керівництвом Ю.Ю. Керчі та за його участю виконані піонерські дослідження структури, кінетичних, термодинамічних, пружно-еластичних й інших властивостей поліуретанів і їх систем. Встановлено основні закономірності взаємозв'язку хімічної будови зі структурою та властивостями цих полімерів, шляхи їх спрямованого регулювання і модифікації.

Встановлено, зокрема, що специфічність поліуретанових еластомерів, яка проявляється широкими можливостями регулювання їхніх пружно-еластичних властивостей, високою стійкістю до стирання, здатністю до самозаліковування дефектів при деформації і ін., є наслідком високої рухомості сітки вторинних фізичних зв'язків, зумовлених наявністю різних за природою та кількістю, здатних до специфічних взаємодій, функціональних груп,

а також високою термодинамічною гнучкістю олігомерних складових їхніх макроланцюгів. Вивчено характер сегрегаційних процесів і мікрогетерогенну структуру поліуретанових іономерів, пов'язаних із виникненням у них нових типів міжмолекулярних фізичних зв'язків.

Встановлено особливості впливу на кінетику кристалізації та термодинаміку деформації поліуретанів різної хімічної будови та фазового стану, гідрофільних і гідрофобних дисперсних наповнювачів. Виявлено ефект опосередкованого підсилення сегментованих поліуретанів дисперсними наповнювачами, який полягає у тому, що наповнювач, сприяючи сегрегації жорстких блоків, зміцнює таким чином жорсткі домени, які є вузлами фізичної сітки у полімерній системі, та ін.

Ю.Ю. Керча розробив наукові основи та сформулював основні принципи структурно-хімічної модифікації вуглеводневих та уретановмісних еластомерів, що базуються на використанні при модифікації реакційноздатних і функціональних олігомерів та їх систем, дія яких спрямована на регулювання мікрогетерогенності системи, її підсилення та функціоналізацію.

Фундаментальні дослідження Юрія Юрійовича практично цілеспрямовані і взяті за основу при розробці функціональних полімерних матеріалів із покращеними експлуатаційними характеристиками для потреб різних галузей промисловості, машинобудування, побуту, зокрема монолітних і мікропористих еластомерних матеріалів, отримуваних за технологією реакційно-інжекційного формування.

Ю.Ю. Керча — автор і співавтор понад 450 наукових праць і 21 патенту на винаходи. В академічному видавництві «Наукова думка» видрукувані його та за його участю монографії «Структура и свойства полиуретанов» (1970 р.), «Физическая химия полиуретанов» (1979 р.), «Инфракрасные спектры и структура полиуретанов» (1987 р.), «Структурно-химическая модификация эластомеров» (1989 р.). Цикл його праць «Хімія та фізико-хімія поліуретанів сегментної будови» відзначений премією імені Л.В. Писаржевського НАН України (1987 р.), а цикл праць «Структурно-

хімічна модифікація еластомерів» — премією імені А.І. Кіпріанова НАН України (1996 р.).

Тривалий час Ю.Ю. Керча обіймав за сумісництвом посаду професора в Харківському політехнічному інституті, де читав курс з колоїдної хімії полімерів. З 2005 р. він був Почесним доктором Ужгородського національного університету.

Ю.Ю. Керча був членом відділення хімії НАН України, Вченої ради Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України та Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій при ІХВС НАН України, заступником голови Наукової ради НАН України з проблеми «Хімія і модифікація полімерів» і головного редактора «Полімерного журналу», Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій при Інституті колоїдної хімії та хімії води імені А.В. Думанського НАН України, а також був членом Спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та Київському національному університеті технологій і дизайну. Протягом тривалого періоду Юрій Юрійович обіймав посаду заступника голови експертної ради з органічної хімії ВАК України. Йому завдячують своїм науковим становленням 4 доктори та 13 кандидатів наук.

Ю.Ю. Керча своєю багаторічною плідною науковою, науково-організаційною та педагогічною діяльністю зробив гідний внесок у становлення і розвиток Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України та розвиток полімерної науки в Україні.

За значний особистий внесок у розвиток науки та створення національних наукових шкіл Ю.Ю. Керчі у 1996 р. Указом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Успіхи Юрія Юрійовича у науковій та науково-організаційній роботі відзначені орденом Дружби народів, трьома державними медалями, орденом «За розбудову України» імені Михайла Грушевського IV ступеня, заснованого НАН України, Міжнародною Георгіївською Академією безпеки і права та МАРТІС «Золота Фортуна», відзнакою НАН України «За наукові досягнення», трьома Почесними грамотами Президії НАН

України та ЦК профспілки працівників НАН України, Подяками ВАК України, Київської міської держадміністрації та ін.

Ю.Ю. Керча був різнобічно обдарованою людиною. Любив спорт, замолоду очолював збірну команду з волейболу Ужгородського університету, яка неодноразово перемагала на змаганнях. Нездарма в історії становлення волейболу на Закарпатській Україні він належить до видатних спортсменів, що відроджували й розвивали волейбольний спорт краю ще відтоді, як Закарпаття входило до складу Чехословаччини.

Любив подорожувати рідними Карпатами. Вже працюючи в Києві, щороку з родиною виїжджав до літнього спортивного табору Ужгородського університету, щоб зустрітися з давніми друзями по спорту й навчанню, зіграти

турнір і піднятися в гори на полонини. Цю любов він передав дітям та онукам.

Глибоко розумів і любив музику, знав безліч народних пісень — українських, чеських і угорських, мав тонкий музичний слух і охоче співав при нагоді.

Не можна не згадати про чудове почуття гумору, властиве Ю.Ю. Керчі. Здавалося, його скарбничка жартів і смішних історій ніколи не спорожнялася, будь-яку критичну ситуацію він умів вчасно «розрядити», показавши її комічний бік. Навіть нудні збори він умів поживити, провести цікаво, заохотити людей до розмови.

Добра й чуйна людина, Юрій Юрійович, залишається й нині в серцях і пам'яті його близьких і всіх тих, кого він зустрічав на своєму життєвому шляху.